Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

Một năm.	6$ 00	6$ 00	6$ 00	5$ 80	5$ 80	5$ 80	9$ 00
Cảo lăng và Chè công-sở	»	8 . 00	8 . 00	8 . 00	9 . 00	»	
Sáu tháng.	3 . 80	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	4 . 50	
Ba tháng.	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 65	2 . 25	
Một tháng.	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 60	0 . 75	

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la Rédaction doivent être adressées au directeur
63-65, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-SUẤT

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 450

DEPOT LEGAL — INDOCHINE — 1923 — 777

ANNONCES

Décomptés à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 $ 05 de large

Une seule insertion. . . . . . 0 $ 30 le cm.
Par contrat annuel . . . . . 0 $ 25 le cm.
Par centimètre et par insertion. . . . . . 0 $ 15 le cm.
Réclame dans le 1re page. . . . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. . . . 1 $ 50 le cm.

On traite à forfait pour les contrats importants.

Phong-hóa trong xã-hội ta ngày nay

Trong xã-hội ta ngày nay, những điều trái ngược với luân thường, bại thương đàn phong hóa, mà mắt trông thấy tai ta nghe tiếng thật đã thiên hình vạn trạng, quái ác vô cùng. Ở một nước có văn-hiến như nước ta, mà lẽn thẽn, ta đem lòng thẹn ; trong thời buổi cạnh tranh như thời buổi nầy, mà như thế, ta đem bụng lo. Ông bà ông vải để lại cho ta bao nhiêu là những gương thuần-phong mĩ-tục, nay đến ta sao phút bỗng tan hoang, điều ấy ta chịu bó tay, mà hãng ngày để xướng ra những tiếng « bảo-tồn quốc-túy » « cải hóa quốc dân » thì cho nó dẫu thanh tao êm ái thế nào cũng hầu hết hình như vô-vị vậy. Cái tiếng một nước lễ nghĩa, ta sao cho khỏi thẹn với người trước ta ? Cái bước đường kinh tế ở trong một quốc dân, tuy giàu thịnh thế nào mặc lòng, nếu tâm gương đạo đức mà ám-mờ, thì trở-trọi có vật chất không, không dù gọi là tiến-hóa được. Chẳng những thế ! Đạo-đức đã mất thì công-lý cũng chẳng còn gì, công-lý đã không còn, thì những sự ác nên tranh dành không sao khỏi xảy ra hàng ngày được, cái cơ bế làm thịt cho lớn ăn, yếu làm sấu cho mạnh hưởng, tuy vật-chất có cao đến tuyệt đỉnh, mà thân người dùng đâu cũng là thù nghịch, ở đâu cũng là trộm cướp, hỏi để giữ được toàn chăng ? Vậy cho nên trào-lưu cạnh-tranh càng kịch liệt bao nhiêu, thì cái gốc cương thường ta lại phải gìn giữ cho vững vàng chừng ấy. Cái công-lý tuy chẳng phải là cái vị ngon mồm trôi cổ cứa tấm lòng dục-vọng, song may ra nó còn được là cái cương-tỏa để giảng buộc chút giã làm. Thế thì cái mặt bể doanh hoàn, mới khỏi xảy ra những cái ác-trảo sầu thảm. Vậy mà nay ta vật chất chưa có gì, đạo-đức đã quá đổ, chẳng phải là một cái trở-lực to cho tiến-trình tiến-hóa ta đây sao ?

Lẽ đó, có người cho là vật chất càng thịnh, thì tinh-thần càng suy, cái văn-minh của nhân-loại, không mấy lúc được toàn. Trình-độ văn-minh càng cao, sinh nhai loài người càng chật, sinh nhai loài người càng chật, mưu mô quỉ quốc càng nhiều. Vậy xã-hội ta mới tiến bộ vừa, nền phong hóa còn bại hoại vừa, chớ rồi đây còn thể nữa cho chừa thôi, cứ được như nay cũng còn là khó. Ấy là lẽ chung tiến hóa, *cũng* người chỉ nên thuận-thụ một chiều. Cái lý-thuyết mới kinh-hoàng nông-nổi làm sao ! Thế mà cũng nhiều người chế làm phải đấy !

Song cứ ý ta nghĩ, thì cái nền văn-minh cần phải điều hòa cả tinh-thần và vật-chất, tinh-thần cũng vật-chất cũng đắp đổi mà nuôi lớn cho nhau. Vật chất có phong doanh thì tinh-thần mới cao quí, mà đạo-đức có bền vững thì sinh kế mới dễ dàng. Ấn mắc đủ thì mới biết, đến liếm sì thị phi, thì từng người mới có thể giữ đường quyền-lợi từng người, không ai xâm phạm. Thế thì trình-độ tiến-hóa mới mong ngày một cao. Chớ thiên trọng về tinh-thần như nước ta ngày trước đây, thiên trọng về vật chất như lắm nước trong thế kỷ nầy, đều không phải là một việc đáng mừng vậy. Ấy cái lỗ văn-minh càng tiến thì đạo đức càng cao, ta thử so ngay một nước tiên-tiến cũng một nước giã-man thì biết. Kia những tục bán người sâu vợ, chỉ sản xuất ở những nước văn-hóa còn lỗi nhỉ đêm, mà những điều quí ly trọng người thì là phần thông thường của những nước chia được chút văn-minh trước nhất. Thế cho biết cái lý-thuyết « vật chất thịnh thì đạo-đức suy » của các nhà có con mắt bi quan đổi với đời là sai lắm vậy.

Cái câu tiến-hóa đưa lại có cái câu thừa trừ kỷ-quái như thế mà ta đã vội nhận lấm. Vậy thì nay phong hóa ta suy đổi đến thế nầy ta cần phải ra công cứu chữa. Cái mầy mò sương lấp chẳng qua chỉ mờ ám được người trong lúc tranh lối tranh sáng, chớ trông đó đâu, nghĩa là cái ác-tục đổi phong nó chỉ quầy nhiễu ta ở trong lúc văn-minh giáp hạt nầy, chớ nên cái bóng sáng văn-minh của ta đã đến khi chói lọi như mặt trời đương dựng ngọn tre, thì những cái ám-mạc kia sao đừng được phút chốc.

Vậy thì cái phong-hóa của ta rồi cũng có ngày chỉnh đốn lấm đây. Song chính ngay từ ngày nay, ta cũng phải cứu chữa dần đi. Đừng bảo rằng chưa đến thời, đừng cho rằng không thể được. Ta đem lòng mà trầm-tư mặc tưởng, có cứu chữa được chút nào hay chút ấy. Miễn là cũng đỡ một chân một tay vào cho những kẻ chính-đốn sau này. Cái ngọn đổi-ba cuốn cuộn dâm người, ta phải mau chận lấy. Ta vẫn biết rằng trong lúc văn-minh thay cũ đổi mới, trí thức quốc-dân còn chịu một vết thương cải cách, khó lòng mà làm được điều phải ở trong cái giới-hạn tinh thần cũng vật chất, đạo-đức cũng sinh nhai, thì sự muốn đánh thức cho giấc mê ngủ đêm trường cũng khó lắm thật. Song có thể cho nền quốc-dân ta mới sa hẳm sự hỗ, lạc lối lắm đường, mà có thể mới phải cần người bổ cứu. Cái gì khó mà mình có thì cho Thần thế một con người, mới có hy-vọng tới tươi cho tiến-trình một dân-tộc.

Nào ai là người tự mệnh là ưu thời mẫn thế, nên tìm phương mà bổ-cứu cái đổi-phong, nó ngày tiếp xúc đến ta. Ta là dân nước, ta là người đời, ta đừng nghĩ là là nhỏ, ta đừng coi ta là khinh, dù ta chẳng được thành công, ta cũng khỏi là đứa con chán hèn-hiền, tay vật vờ cái gương trong sạch !

B. M.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 1er Février 1923

Tại tòa trị-sự hội Vạn-quốc

Sáng hôm thứ tư hội-đồng coi việc nước Áo đề hội-nghị. M. Balfour thủ tọa Nước Pháp thì có M. Viviani, nước Ý thì có M Salandra, nước Áo thì có MM. Seipel và Gramberger, và M. Zimmermann, là tổng thư-viện về việc tu phục lại nền tài chính nước Áo ; nước Tchécoslovaquie thì có M. Pospiril và M. Kremar. Khi M. Zimmerman đọc xong bản ở trình và M Seipel trần thuyết xong mọi lẽ thì hội đồng có dự thảo một bản án-văn chứng thực rằng chính-phủ nước Áo đã thực-hành bản giao-ước ký tại Genève và khuyên chính-phủ ấy cứ quyết chí thực-hành cho đến nơi đến chốn. Sau cùng hội-đồng xem xét cái thể lệ một cuộc công-thải dân bạn và một cuộc công-thải dài hạn.

Cuộc hội nghị giảng hòa Đông-Âu

Bản hòa nghị hiện đã giao cho người Thổ nhĩ-kỳ. Lord Curzon có giải nghĩa mọi khoản trong tờ hòa-nghị và có hay tỏ mọi điều lợi cho nước Thổ. Ông lại có nhắc rằng cái nền bể Mossoul và quyền hội Vạn-quốc giải-quyết. Hai viên đại-biểu của nước Ý và nước Pháp, là hội-trưởng ban thứ hai và ban thứ ba có khuyến các phái-bộ nên nhân nhượng với nhau. M. Barrère là đại-biểu nước Pháp bị đau không dự nghị, thì M. Bompard có tỏi rằng việc tuyệt giao với nước Thổ trong năm 1914, làm cho dứt mất cái tình thân-ái của hai nước gần bờ với nhau từ thế-kỷ thứ mười sáu, thật là cái lỗi ở nước Thổ vậy. Ông lại nói : Song nước Pháp cũng không oán trách gì nước Thổ. Mà cả đến đại-tướng Goursaud đã bị thương ở Dardanelles cũng vậy.

Ông khuyến Ismet Pacha trong buổi chiến tranh đã ở ra một người biết tài, thì trong buổi hòa-bình lại nên cố gắng mà tu-phục lại quốc-gia. Và cứ như tờ hòa-nghị ngày nay, thì việc ấy cũng có thể làm được.

Phái-bộ Thổ-nhĩ-kỳ xin một tuần lễ để tưởi xét bản hòa nghị. Lord Curzon nói nên lấy một hạn ngắn hơn, và nói rằng ông sẽ lưu lại Lausanne đến hạnh-phúc hôm chủ nhật. Sau kỳ hội-đồng hôm thứ tư, xem những các phái bộ đã hội gặng nhau.

Việc trù-bình tại nước Đức

Quan tổng trưởng bộ công-tác là Trouper, và đại-tướng Weygand đi đến hai Ruer và thanh Bruxelles để trở về ngày hôm thứ ba. Quan bộ Trouper nói người Đức thấy người Pháp tổng tư-cách hiện nay ra được xong xuôi, họ lấy làm tuyệt hy-vọng.

Trong cuộc hội nghị tại Bruxelles hai nghị viên ra rằng chính-phủ nước Bỉ hợp ý với chính-phủ Pháp về những phương sách thi hành trong hạt Rhénanie và hạt Ruer.

Còn như ở nước Đức, thì cái tình trạng vẫn như cũ, không thay đổi mấy tí. Nay tới ra thực là chính-phủ Đức dụng tâm làm ngăn trở rối loạn các việc vận-tải và thông tin. Có như hiện tình ngày nay, thì không phải bỏ lỡ tình tuyệt hy-vọng.

Trong cuộc hội nghị tại Bruxelles hai nghị viên ra rằng chính-phủ nước Bỉ hợp ý với chính-phủ Pháp về những phương sách thi hành trong hạt Rhénanie và hạt Ruer.

Có lời rằng M. Stinnes đã có lời xin bỉ các bản giao nước của ông với M. Lobersacé về việc lấy sản vật của nước Đức để trả phục các miền bị tàn phá.

Hai chánh-phủ Pháp Bỉ đã báo cáo cho chánh phủ Đức biết rằng hội-đồng Bồi-thường đã công-nhận rằng Đức đang tâm hối các điều-khoản. Vậy theo như các điều khoản hòa-nghị, từ ngày 1er Février nay, Đức không được chở than thường và than Coke đến các miền không có trị hành nữa. Trong bức thư ấy có nhắc lại những điều khoản của nước Đức trái hội và nói rằng Đức đang cải thái độ ngày nay thì làm hư hỏng cả các mỏ và kỹ-nghệ ở hạt Ruer.

Nước Anh đối việc trù bình

Lord Blyth có gửi cho báo *Times* một bức thư về việc trù bình. Trong bức thư ấy nói rằng nếu nước Pháp đứng vào cái cảnh ngộ như Pháp thì nước Anh cũng xử trí như nước Pháp.

Hoa-kỳ đối với nước Đức

M. Molion, Thượng-thư bộ Tài-chánh có báo cáo cho viện hội-trưởng hội-đồng tài chánh ở Nguyên-lão nghị-viện biết rằng ông phản đối việc trích một số tiền một triệu bạc để mua lương thực tại Hoa-kỳ đem sang nước Đức.

Bài ca Âu-trí-viên

Thảm tới Ngọc-thi Quyên nữ-sĩ thi cuộc thi bài ca Âu-trí-viên nông càng lân-lướt đăng báo như các thi thơ nước lụt của bản-quán năm xưa. Đề nghe những lời bình-phẩm của khách làng văn, rồi sau mới ban đến việc điểm-duyệt. Vậy xin nói để các ngài biết rằng các bài đăng ở mục nầy chưa có phần hơn kém trên dưới chi cả, mà còn rọc phách qúản tiu, thì đành số thứ-tự mà thôi.

XLIX

Trời Âu đất Á không trang,
Vào vườn Âu trí xem trường dưỡng-nhi.

Con ai mặt mũi phương phi,
Chẳng còn cam quýt sá gì như ai.
Chẳng còn thân thể sài lai,
Chẳng còn tuổi mất lỗ tai chốc đầu.
Ai hay ơn ấy vì đâu ?
Vì người Khai-trí sẵn câu thương người.
Cho ăn cho nỗng cho chơi,
Cho người nẫu nỗn cho người coi trông.
Muốn cho trong cõi Lạc Hồng,
Bốn nghìn năm lẻ irừng-rồng lại sinh.
Muốn cho tốt nọ vắc-minh,
Cho vườn ấu trĩ là tinh quốc-dân.
Chớ nên khai-hóa dần dần,
Thay quyền cáo-dực độ thần nhi-hài.
Hỡi người ấu-trĩ ta ơi,
Mở vườn ấu-trĩ ai người tạo nhân ?
Lòng ấu trĩ tạo lấy ân,
Một vườn ấu trĩ mấy phần công tâm.
Cảnh vườn ấu-trĩ ấm thâm,
Ca vườn ấu-trĩ tin lầm một chương.
Mừng vườn ấu trĩ vẻ vang,
Chữ vàng còn lắm, tư-nhàng còn nhiều
Còn vóc-đói còn khẩn-theo,
Còn vườn ấu-trĩ còn nhiều ánh-sang.

L

Bốn vui nỗ nức trong lòng
Mở vườn ấu trĩ bốn phương vái lòng.
Các dân chủ cũng đến trong,
Nhờ ơn Tiên-Đức có lòng xử mang
Con ơi nhớ bể con sang,
Có vườn Âu-trí thênh thang chơi bời.
Giường cao chiếu sạch thảnh-thơi,
Con ăn con ngủ vườn chơi con đùa.
Ngày dưng cho chí ngày mùa,
Mẹ cha bận việc sớm chưa ghé-thăm
Lại thêm bận thức ngủ tăm,
Mẹ bồng con dẫn ấu năm thành thơi.
Có con có nước nên tôi,
Yêu lòng chỉ nỡ tiếc nơi đi về.
Bà ơi thương trẻ dân quê,
Ba dưng quản khó ơn chế đến nghìn
Ơn bà kẻ biết bao nhiêu,
Chân dân con bé dạ điều vì tình.

Chẳng con hiền nghĩa phận mình,
Xin bà như ý rộng tình thương con.
Con nay nhìn nội nhìn non,
Nghìn bé chân dắt chăng con chốn nầy
Nhà cao ngói lợp tường xây,
Của chung dựng nghiệp vườn nầy ai quên.
Nghĩ xem trong nước thịnh bền,
Trí tri cách-vật xây nền văn-minh.
Ngày thơ ấu trẻ chẳng mình,
Nhờ bà nhắc-nhủ thương tình con thơ.
Ngày cay con dại còn thơ,
Một mai khôn lớn phụng thờ vua lòi.

Một cái nguồn-lợi thiên-nhiên ở nước Na-uy về mùa rét

Về mùa rét nầy ở nước Na-uy (Norvège) có một cái nguồn lợi thiên-nhiên rất quí, đồng niên khiến cho nước ấy thâu-thi được một số lợi rất to ở các ngoại-quốc đem về mà làm giàu. Cái nguồn lợi ấy là nguồn lợi nước đá thiên-nhiên vậy.

Ai cũng biết nước Na-uy ở về phía bắc Âu-châu là một nước thuộc về hàn-đới. Về mùa rét nầy, tiết trời ở đấy rất lạnh mà lại khô khan. Ấy cũng nhờ về tài thầy thờ khi hậu ấy mà nước Na-uy mới có cái nguồn lợi nước đá rất dồi dào nầy.

Mỗi năm nước Na-uy đem xuất-cảng đến 500.000 tấn nước đá tự nhiên sang nước Pháp, nước Đức, nước Anh-cát-lợi, nước Ha-mat-nước Bỉ-lợi-thời về nước Anh-cát-lợi.

Nước đá thiên-nhiên ở miền nam nước Na-uy, nhất là ở miền Kragero, miền Skien, miền Christiania, đã nổi tiếng là thứ nước đá tốt nhất thế-giới, chất nước rất trong, rất sáng, rất tinh mà lại rất lâu tan. Ấy những nước đá mà nước Na-uy đem xuất-cảng sang bán ở nước Pháp bấn hết là nước đá lấy ở miền Kragero cả.

Nước đá thiên-nhiên ấy lấy ở các hồ ra. Nhưng hồ nước đá giải rác ở trong nước Na-uy cả thảy có đến ba mươi cái, mỗi cái đồng-niên lấy được từ 3 000 đến 15.000 tấn nước đá.

Các hồ để lấy nước đá đều ở xa các nơi dân cư, gần các núi, nhiều nước ở trong hồ lấy ra được đều là thanh nước đã toàn thị là nước ở các suối nước trong vào trong nói chảy ra.

Độ niên cứ gần lối cử mùa đông thì người ta dọn dẹp cái hồ để lấy nước đá cho *bật* được sạch sẽ không để một chút *bọt* bụi gì và sau có thể làm cho nước đá được bền được. Dọn dẹp xong lại lấy cho các thợ sách ở các núi chảy vào đấy hồ. Đợi đến cứ trung tuần tháng Novembre, nghĩa là đến cỡ bắt đầu mùa rét, bắn-thỉ-biển dần dần bị xuống dưới rắn đặc, tức thì nước ở các hồ đã đến dần đông lại, bấy giờ các hồ nước đã chuyển thành như những tấm thủy tinh trắng bong như không phải là hồ nữa.

Sang tháng Décembre thì mặt nước đá ở các hồ đã đông dày đến 10 cm. Tới trung tuần tháng Janvier, thân-thì-biển đã xuống đến 20 độ hay 25 độ dưới rét, thì mặt nước đá ở các hồ sẽ dày thêm nữa, thường thường được từ 45 đến 60 centimètres. Khi các mặt hồ đã đông dày đến 50 centimètres, thì người ta khởi-sự đi lấy nước đá từ bấy giờ.

Cái khí-dụng để đi khai nước đá ở đây người ta dùng một thứ cây riêng. Đầu cây làm hình như lưỡi cưa, mỗi cái cây có độ bằm cái răng cả thảy rằng cây dài độ 60 centimètres, cây độ 12 centimètres. Khi lấy nước đá thì người ta cứ cây ở một bề thành từng lượng, lượng nọ cách lượng kia chừng 60 centimètres một lượng dài độ 3.0 hay 400 mètres, cây đi cây lại chừng hơn lần, mỗi lần cây sâu xuống độ 10 centimètres. Đến khi cây thứ tư thì từng nước đá lớp khỏi phải bật lên, thấy giờ người ta mới lấy cưa mà cưa thành từng đoạn một, mỗi đoạn dài độ 10 mètres.

Khi nào mặt nước đá có bề dày thì mỗi phút cũng bổ người ta có thể khai được đến một tấn, nghĩa nước đá. Cứ mỗi ngày làm 10 giờ đồng hồ, thì một ngày có thể khai được đến 800 hay 900 tấn. Khai luôn theo như 15 ngày thì các bề đều hết sạch nước đá ; bấy giờ đá tất về nhà chứa nước đá, rồi đá có những chiếc tàu riêng đến ở các bến riêng để tải nước đá đem đi bán ; mỗi chiếc tàu tải được độ từ 500 đến 900 tấn nước đá.

Ở thành *Christiania* có một chỗ nước đá, một mình có riêng bề chiếc tàu thủy lớn chỉ chuyên về việc tải nước đá ở các hồ riêng của ông tư đem đi bán ở các nước khắp Âu-châu. Các hồ riêng của ông chủ nước đá ấy đồng niên thu-hoạch được đến ngoài hai mươi vạn (200.000) tấn nước đá đem đi bán ở các nơi, được lợi không biết bao nhiêu tiền mà kể.

Nước ta ở về nhiệt đới, không có cái nguồn lợi thiên nhiên về nước đá như nước Na-uy nói trên kia, nhưng thiết tưởng giá điện địa khí hậu ở ta cũng khiến cho nước ta được sẵn có cái nguồn lợi nước đá như thế, thì cũng vị tất là đã biết lợi dụng nào. Bởi vì đã chắc đâu ta có được cái chỉ biết tìm cách sinh lợi như người, hay là chỉ mới làm phàn gió bẻ qua loa như độ nay đã thấy sì nẩy đặc xo-ro muốn nhồng ngồi bộ cối mặt xã cho làm !

Vũ Giáp-Công

LỜI ĐÀN BÀ

Tới cũng lo tết

Bản-quán tiếp được bài sau nầy, tưởng nên đăng báo cho rộng đường dư-luận.

Bắt đầu sang tháng chạp mấy cái cảnh tết xem ra đã có ý rộn rịp lắm, nào của cho thì hàng, hàng phảo, hàng bao, hàng quả, kẻ ra người vào len vai không được, ngày phiên chợ, ngày chủ-nhật, người sắm tết coi đông như xem hội, không thiếu mặt bạng người nào, kia chị em tay cắp dẫn dịu thăng gạo, nửa nắm, nửa lẻ, bó là đong, mớ hành giá, bọ bà phảo đi sau theo một vài thằng con con đội thống gà tây, vậy cả, mấm mực, bông bông, đến tháng tay xách vài đồ thấy liền, giám cảnh học bông, lại mấy chú Thiếu-chẩu bán hàng vải trong chợ, lìu lo xúng sộ inôn mồm, nói như phá, tết nhìn sắm, chán đêm, tay hoe, đầu lắc ; cứ lấy cái cơn mất quan sát tăng tỉ thật là lắm trò mọc cười khôn-nhạo.

Qua các phố thì cảo hàng nhiều, hàng vơo, hàng phảo, hàng bương, kể mua người bán đi đi lại lại xem hay ? vội-vàng sắp ngửa mà mua hàng gì hình như các nhà cũng khéo lợi-dụng cái lòng hiếu-kỉ hiếu thắng của người mình suốt từ kẻ chợ nhà quê bề đến các hàng nào cũng là hội, có hương, hoa-thiên-văn, phảo, cảnh cũng trông cả ; hay xướng lượng thanh-la đi đến phố hàng. Ngang phố ấy mà mở đóng lại ở ngoài cửa, các nhà hàng tấm mà nghe thì khách mua hàng ai vào cũng hỏi đến đoạn, ra-đa, cát-so-mia, người ưa vừa thì hỏi quan-ga thâm, lụng mông-tư, người nghèo hỏi nhẹ thì nhượng đến vải tây, đan, vải trắc-bản, thường thường hàng ngày không nghe thấy một tiếng hỏi đến the, xuyên, lụa, là của ta làm ra ; lại đến mấy cái hiệu khánh-ký phẩm hàng, ăn, mua nhẹ, cái tai đã điếc tai, trắng thay đen cần cho chó, khi mấy đứa cầy chăn, khi cần là chó ra, thần hồi — em đã được mục-kích cảnh ấy hiện. Annam ta nay lại thêm vào cái ấy, hoa-hòn nữ thay cái thông-phong đông đến « thông-hoạt » thì là khách mua hàng vào sem cả sem-lẹp

DOCUMENTATION FRANÇAISE - Numérisation en cours - Reproduction interdite - Tous droits réservés

bán mặt ở trong nước rồi cũng phải qua tay bọn Hoa-kiều mới có người tiêu-thụ, hàng mình làm ra bán không được, quốc dân chỉ là xẩn là không bền bỉ để em bị tại hàng khách thì hóa ra đẹp ra bền, người dùng chúng mình giá cao, kẻ bán thì được nhiều lời. Sự là sự người mình đến bao giờ mới phá được cái lẫn ấy ra. người chỉ lạo trong nước tài nào mà đứng vững được mà không phải thất bại nghề này thất bại, nghề kia thất-bại người sau trông thấy gương trước ai còn dám thò ra làm việc gì, thành thử sự nhu dụng trong nước một mai toàn là ngoại-hóa cả, thì cái chỗi lộc Việt-Nam kia há chẳng đáng lo đáng sợ lắm vậy.

Đó là nói đến cái lo tết của toàn-thể quốc dân còn cái lo tết của chị em bạn gái chúng ta thì sao ? các bà chị lo những gì?

Trên các bộ: phụ-nhân đứng tuổi ta chẳng dám nói, ta cứ kem xét cả tâm-lý lo tết của bạn bằng chà bằng lứa của ta thôi.

Nước về cái tết này mà mấy nhà buôn quý - quốc thêm được buồi phải sài, nào nước hoa, xà-phòng bít-tết, gương soi, phấn hồng, sáp son, chiếu nào chẳng thấy các bà chị xách từng gói to gói nhỏ lũng tũng lũ-lượt. Mỗi dịp cuối năm tháng là một dịp dắt hàng của các nhà ngoại thương vậy.

Ta lại qua phố hàng Bạc trông vào nhà nào cũng thấy các bà chị ngồi kéo hội, đánh boa, chả nhẫn chả vòng người kneo răng đỏ, kẻ chế rằng ô, người bảo đánh bóng khéo, kẻ chê cườm vụng, mỗi có vẻ ba đôi xuýt-xoa mấy chiếc nhẫn mặt lòng lánh trông rất hay mắt, người đã được quan sát cái quang cảnh này, ai mà chẳng lo tết mang tết mình, lại có người sinh ở g a dinnoegseo bèu sèm chị kèm em trong cái quang cảnh này ai mà chẳng lo tết, buồn tết, ghê tết. Ôi! mấy cái ngày đầu xuân này là cái ngày gì mà kẻ lo người mừng, kẻ mong người ghét, có kẻ vỗ tay reo tết, đập chân mà mong cho chóng đến tết ấy người giáo tết khóc tết, ngày đêm chạy long cóc gầy vì tết. Đời người ta vạn năm nghìn ngày là mấy, trăm cái tết tưởng cũng còn nhiều, mà mỗi cái tết là một vụ là một vụ mừng lấy chẳng phải là cái hay cái đỏ cho mình sao. Nương lo cho phải, mừng cho đáng, chớ lo ăn lo mặc lo chơ. lo sướng, mừng đời hoa cái nhẫn. mừng nộp phẩn. lo nước hoa, thì cái lo cái mừng ấy chẳng là thừa, tốn công vô ích ra?

Vậy thì ai ơi, ở đời nên phải lo với đời cho phải, cho người khỏ chê mình là người là đại cho mình khỏi tốn công vô ích, ta lo làm sao cho bưng nhà lịch thảo, cho đỡ cha, đỡ mẹ, chớ lấy cái ngoại vật làm sang làm lịch, cái

Mình phải thương mình

Người ở đời ai cũng coi mình là trọng, sẽ cũng thương mình là hơn, từ xưa đến nay, từ sang đến hèn, từ giàu đến nghèo, từ già đến trẻ, chẳng hề có ai thương người hơn mình bao giờ. Hễ bao thế - mình nhớ mình hoài, có sao mà quên mình cho đặng. Ai cũng muốn làm giàu, là vụ lấy mình cho đặng sung sướng. Ai cũng muốn làm quan là vụ lấy mình cho đặng vinh-hoè. Ai cũng muốn con cháu cho đông, là vụ lấy mình cho đặng rán-rát. Ai cũng muốn quyền-thế là vụ lấy mình cho tôn qui. Ai ai cũng có lòng muốn vậy cả, nhưng mà kể đặng người không. Người không đặng như chỗ muốn ấy, thì phải chịu nghèo hèn, rồi cũng nhớ mình mà muốn qua thế khác. Kẻ học-trò thì muốn học cho siêu đặng là vụ lấy mình cho bay giỏi hơn người. Kẻ bán buôn thì muốn mở cuộc đại-thương, là vụ lấy mình thâu lợi quyền cả trong thương giới. Người làm ruộng thì muốn làm cho nhiều cho trúng, là vụ lấy mình cho ra bực thượng nông. Người làm nghề thì chuyên cho khéo cho hay, là vụ lấy mình giá cho cao làm cho đắt. Kẻ nghèo tăng cũng lo tần chạy sở. làm thuê làm mướn, kiếm thế sanh-nhai, là vụ lấy mình cho khỏi bề đói rách. Theo tình thường như vậy, thì ai ai cũng biết thương mình, mà biết thương mình thì chớ khá quên mình, nếu quên mình thì làm sao mà thương mình cho vẹn ? Tương mình thì ai mà chẳng biết thương, mà giữ mình thì ai ai biết gữ, nếu có mình không biết giữ ấy thiệt quên mình. Chẳng những người đời hay quên mình mà thôi đâu, mà đời xưa cũng có người quên mình vậy. Đời Đông-châu nước Lỗ chàu Ai-công hỏi đức Khổng-tử rằng: *Nghe có kẻ tánh hay quên, hai nó đời mà đi bỏ quên vợ nó, có không?* Đức Khổng-tử đáp rằng: Có, mà còn lắm hơn nữa, vua Kiệt vua Trụ quên tới mình lựa là vợ. Ấy ai làm trái đạo lý là quên mình. cho nên đức Khổng-tử chê Trụ, Kiệt làm chứng mà khuyên chàu Ai-công. Còn như bực trung-thần nghĩa sĩ, tiết-phụ, liệt-nữ, hào-kiệt, anh-hùng, vì đại nghĩa vì đành tiết mà quên mình, thì vậy mà là thương mình vì mình lắm đó! Chẳng qua là vì nhà vì nước vì bạn vì chồng mà phải hầy cái thân mình, là làm cho rạng danh rỡ tiết chớ nào có phải quên mình đâu

Nói trở lại đầu bài đoàn pháp đời. Sự làm giàu ai ai cũng muốn, song phải cho có phương-pháp có đạo lý mà làm, đặng giàu rồi thì lo công-ăn công-tích cho đỡ, phải bố-thí những kẻ bần cùng, phải hiệp bàn cứu giúp với xã-hội, thì đặng lâu dài an hưởng, lấy là mình biết thương mình. Còn làm giàu khắc bọc thành gia, kiếu

— Phải ! Phải ! Đem mà thiên những thằng ăn trộm đi ! Còn-bề vạn tuế !

Đạt-ta-nhan kêu lên rằng :

— Chà chà ! Nghe như muốn to việc đây.

Bấy giờ một người trong hai người đốt lửa ở lò xuất tay cầm một cái nĩa rơm, ra chỗ cửa sổ, rồi nói :

— À ! à ! Nông.

Rồi lại quay lại mà bảo người kia rằng :

Nồi biện rồi !

Rồi thốt nhiên thấy người đó cầm một cái que lửa mà đi vào liệt bản.

Cái tên quản Chân-dung Thành-mẫu vốn không phải là cái nhà tàn tạo cho lắm, nên cũng lcó điếc đi bên lửa. Gấy phát những vàn đề nổ, người lửa đã bốc lên đặng đùng. Hai người vừa đối nhà vừa reo hò, tiếng reo hò lại hưởng ứng với những tiếng gầm thét ở ngoài Đạt-ta-nhan không thấy gì cả, bèn vì Đạt còn mải nhìn ra ngoài pháp-trường, song sẽ lấy vừa thấy ngọn khói vừa thấy lửa nóng, bèn quay lại mà la lên rằng :

— Hỏ là ! Chẳng cha nầy, bay điên dại hay sao ?

Hai người đó thấy Đạt-ta-nhan nói vậy thì sửng sốt người ra mà nhìn. Rồi hỏi Đạt rằng :

— Ơ hay ! Đã dặn thế mà ?

Đạt-ta-nhan giật lấy cái que lửa ; đập vào mặt người ấy mà mắng rằng :

— Dặn mày đốt nhà tao ư !

Thằng kia chực chạy lại cứu thằng bọ, nhưng Ra-ôn nắm ngay lấy, vác bổng lên rồi ném ra ngoài cửa sổ, còn Đạt ta-nhan thì dẫy thằng nọ xuống cầu thang.

Ra-ôn ném thằng đó xong rồi, bèn nhặt những mảnh ván còn đang cháy khói lên ngăn-ngụt mà quẳng đi. Đạt-ta-nhan đưa mắt nhìn biết rằng không còn sợ cháy nữa, bèn lại chạy ra chỗ cửa sổ Bấy giờ sự rối loạn thật là đến cực điểm. Thiên hạ kẻ thì reo thế nọ, người thì reo thế kia ! Đốt đi ! Giết đi ! Treo cổ lên ! Thiên đi ! Còn-bề vạn tuế ! Thánh-hoàng vạn tuế !

Cái toán cướp tù đã đến gần tòa-quán, chẳng như cái mục-đích của họ là muốn đem tù vào đấy. Miên-vinh đi đâu, gạo thết to hơn cả vị người :

— Đốt ! Đốt ! Còn bề vạn tuế !

Bấy giờ Đạt-ta-nhan đã hiểu ra : Họ muốn đốt những thằng tù, mà nhà mình thì là cái đống cái để cho họ đốt.

Đạt-ta-nhan tuốt guơm cầm tay, một chân đứng lên cửa sổ mà thét lên rằng :

— Đứng lại ! Miên-vinh, ngươi muốn gì ?

Miên-vinh la lên rằng :

— Đạt-ta-nhan tôn-ông, Đi ! Đi !

Dân chúng thì vẫn reo lên rằng :

— Đốt đi ! Đốt những thằng ăn trộm đi ! Còn-bề vạn tuế !

Đạt-ta-nhan thấy bọ reo như vậy thì điên tiết mà quát lên rằng :

— Chà chà ! chúng nó chỉ phải tội giảo mà thôi, vậy mà đem đốt chúng thì thật là thái ác !

Trong khi ấy thì thiên hạ những người kéo đi xem, đứng đặc ngàn sau đã cả ở ngoài cửa lấy mất cả lối đi. Miên-vinh và những kẻ đồ đảng của hắn lối những kẻ tội nhân đến, chỉ còn cách «ra chúng người bước mà thôi. Miên-vinh phải cố hết sức len vào, nhưng nhâm cầm sung lục ở tay mà quát lên rằng :

— Đi ! Đi !

Chúng-nhân thì reo lên rằng :

— Đốt ! Đốt !

— Đốt cái Tiểu-quán Chân-dung Thành-mẫu lên !

— Đốt những thằng ăn trộm đi !

— Đem những thằng ăn bọ vào trong tòa-quán mà đốt đi !

Lần này thật không còn phải ngờ chi nữa, quả nhiên là bọ muốn đốt nhà ông Đạt ta-nhan rồi.

Đạt-ta-nhan nhớ đến cái câu vẫn thường gọi xưa nay, mà bao giờ gọi cũng kiến hiệu, bèn cất cái giọng Trường-Phi, là cái giọng ai được cầm súng thần-công trái-phá, nộ-lông, cuồng-phong, mà gọi lên rằng :

— Giáp ta với ! Giáp ta với ! Ngự-lâm-quân !... Ngự-lâm quân !...

Rồi vịn vào cái bao-lơn mà nhảy xuống giữa đám đông người. Ra-ôn cũng tức thì nhảy theo xuống. Hai người cùng tuốt guơm ra cầm ở tay.

Có bao nhiêu lính ngự-lâm ở trên chỗ công-trường thì đều nghe thấy tiếng gọi ấy cả. Ai nấy đều quay cổ lại, nhận ra Đạt-ta-nhan, thì lại reo lên rằng :

— Đạt tướng-quân ! Đạt tướng-quân !

Đạt-ta nhan và Ra-ôn hai người đến đâu thì dân sự rẽ ra đến đấy, chẳng khác gì cái mũi tàu rẽ làn sóng ra mà đi vậy. Khi ấy Đạt-ta-nhan và Miên-vinh hai người đã giáp mặt nhau.

Miên vinh thấy đã đến gần được cửa rồi, chỉ còn việc với tay ra là tới cửa mà thôi, bèn la lên rằng :

— Đi qua ! Đi qua !

Đạt-ta-nhan nói :

— Không đi được.

Miên-vinh rằng :

— Ủa !

Nói vậy rồi Miên-vinh chìa súng bắn sát ngực Đạt-ta-nhan mà bắn.

Nhưng mà cái cò máy chưa kịp mở, thì Đạt-ta-nhan đã trở đốc guơm mà gạt được cánh tay Miên-vinh ra, rồi đâm cho một lưỡi guơm suốt ngực. Tức thì Miên-vinh ngã lăn ra, Đạt-ta-nhan bèn bảo Miên-vinh rằng :

— Khi trước tao đã bảo mày rằng mày cứ yên phận mà.

Nhưng kẻ đồng đảng với Miên-vinh lúc trước thấy Miên-vinh bị Đạt-ta-nhan đâm trúng, ngã ra như vậy, thì ai nấy đều lấy làm kinh ngạc, song đều sau họ thấy bọn Đạt ta-nhan chỉ có hai người mà thôi, thì họ lại vững dạ mà reo lên rằng :

— Đi qua ! Đi qua !

Nhưng mà hai người ấy là hai ông không-lồ một trăm tay. Cây guơm loang loáng như rồng bay phượng múa chẳng khác gì cây thần kiếm của ông Tê-thiên đại-thánh vậy. Nào lúc thì đâm, khi thì chém, mỗi miệng guơm là đánh ngã một người. Mỗi khi Đạt-ta nhan đâm trúng một người ngửa là mỗi khi một người ngã xuống thì Đạt lại reo lên rằng :

— Vị quân ! Báo chúa !

Ra ôn cũng nói theo rằng :

— Vị quân ! Báo-chúa !

(Còn nữa)

Việt-Nam thanh-niên hội. — Đêm chủ-nhật mồng 4 Février này, lúc 3 giờ chiều, ở hội-quán có quan ba Paul Monet diễn thuyết, nói về điều mục : « Vật nhỏ vẻ cũng tận ở trong giới đất ».

Xin mời tất cả các qui-vị hội-viên đến hôm ấy lại dự-thính. Này đã cáo thỉnh chung ở trong các báo thì không có thư gởi riêng từng người.

H. V. N. T. N. lại cáo

Ai muốn vào học trường Bảo-hộ ? — Quan Đốc trường Bảo hộ có lời bá cáo cho các nhà có con đi học biết rằng đến hết ngày tết là này có thể nhờ được đó ba mươi người học trò ăn ở ngoài để cho vào học các lớp trường Tiểu-học (Petit College).

Tòa án cai-trị. — Đến ngày thứ tư 7 Février 1923 Tòa án cai-trị sẽ họp. Trong những việc sẽ xét thì có :

Việc mấy người Tây ở Trung-kỳ xin giảm thuế thân.

Việc mấy người Tàu dự bị ở Nam-định xin giảm thuế thân.

Việc hai người Tây ở Bắc-kỳ xin giảm thuế thân.

Việc M. Pegram kiện chính-phủ Đông-pháp và Bắc-kỳ.

Việc M. Chavassieux kiện chính-phủ Bắc-kỳ.

Việc công-ty Wei-Hing kiện chính-phủ Đông-pháp.

Việc công-ty Fiard kiện chính-phủ Trung kỳ.

Việc M. Jourlin xin giảm thuế môn bài.

Việc M. Carlon xin giảm thuế thân.

Việc mấy làng ở Hưng-yên xin giảm thuế, vân vân.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hồ (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Buổi chiều nào cũng khám bệnh từ 2 giờ đến 4 giờ, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3503

Cái nạn ô-tô. — Tối hôm qua hồi 8 giờ có ba chiếc ô-tô của sở Tân-bay ở phía Hà-đông ra, đến Thái-hà ấp cái thứ nhất đang đi giữa đường thì cái thứ nhì muốn vượt lên trước, thành thử xe sau vướng vào cái chân bàn xe trước, một cái bắn sang tay phải không việc gì, một cái bắn sang tay trái thì xe vào một cái hố, phải hai người bị thương. Sau có một cái xe ô-tô khác của công-ti vận tải đi qua phải chở cả những người bị thương vào nhà thương.

(Xem tiếp báo số sau)

ĐỒNG-HỒ
đeo tay kiểu vuông
BỌC VÀNG
BẢO HÀNH 10 NĂM
Máy chạy tốt nhất hạng
Mặt sứ kim có chữ dạ quang
Giá..... 8 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :

Tòa Thượng-thẩm. — Hôm qua tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Tội còn nhẹ — Một hôm đương buổi trưa, có một người cưỡi xe vườn bên nhà anh em tên Phi-văn-Trân và Phi-văn-Giới cất cỏ. Hai anh em lấy làm chạy ra chông gheo rồi chẳng nhau thay đổi hiếp mãi, người con gái lấy kêu van rồng không tha. Khi chúng nó buông tha, người con gái lấy vừa khóc vừa kêu chạy

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Phòng Thương-mại. — Có nghị định cấp cho phòng Thương-mại Haiphong một món tiền là 4.500 p. về năm 1923.

Cuộc sổ số Chavignon — Những

Cuộc đua ngựa lần thứ hai. — Đến chiều chủ-nhật 11 Février 1923 hồi 14 giờ 30 ở Bankoan sẽ mở cuộc đua ngựa lần thứ hai.

Ai muốn tỉnh nguyên cho ngựa phi thì cứ lại biên tên tại nhà M. Fieschi.

HÀ-ĐÔNG

Tháng bộ. — Bản-quán tiếp được tờ sau này : Vừa đây ông Hậu tuyển Võ Cẩu được thăng chức Tri-huyện bằng bà và được bổ đi nhận tri-

Số là ông ấy đau bệnh thương hàn đã lâu uống thuốc đã nhiều thầy mà không bớt, mãi sau mới tìm được một ông lang có tiếng hay thuốc, thời cũng đã dùng được 8, 9 thang, xét ra ông này cũng chẳng khác mấy ông trước, nhưng có một phương tài hơn là ông dùng phương bàn lương không bớt thời ông dùng phương ôn nhiệt mà ông cũng rải-nhiên vị phụ tử. Nghe đâu dùng vị ấy nhiều quá cho đến nỗi người bệnh

CÁO-BẠCH

Này tôi có lời cáo-bạch để liệt-quí đều biết, tôi có đấu được việc làm sống dẫn thầy nhập điền (4e lot) tỉnh Thái-nguyên, giáp địa-phận Bắc-giang, công việc hơn 40 vạn đồng, ở đấy nước lành, giá thời tốt, ông nào muốn nhận làm khoán.

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch-giả : PHẠM-HỒI-CHI

Chúng đã cướp được tù rồi, đang đem tù chạy về chỗ quán Châu-dung Thành-mẫu. Họ vừa đem tù chạy họ vừa reo lên rằng : Còn bề vạn tuế ! Dân sự thì bỏ đỗ không biết giáp bên nào đứng bên nào. Sở đi dân sự mà bỏ đỗ như vậy, là tại thấy bọ vừa reo Còn bề vạn tuế ! họ lại vừa reo lên rằng : Đứng treo cổ chúng nó làm gì ! Đốt ! Đốt ! Đốt chết những thằng ăn trộm này đi ! Đốt chết những thằng mọt dân này đi !

Họ đồng thanh reo lên như vậy, thành ra được một cái hiệu quả rất tốt Dân sự cối đến để mà xem hành hình một cách thế nầy, vậy mà lại được dịp cho mình tự ý đem tội nhân ra hành hình một cách khác. Thế thì còn gì sướng cho bằng. Bởi vậy cho nên dân sự tức thì về bè ngay với những kẻ cướp tù, mà chống lại với lính, rồi reo lên rằng :

Hãy chạy tới nhất hạng

Một vẻ kim có chất đá quang

Giá..... 8 $ 50

Bán tại hiệu :

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert. — HANOI

2008

Quà tết của hiệu Bảo-chế Montès

Nhận dịp tết Nguyên-đán gần đến, Bảo-chế định hiến các ngài chút quà ít ỏi là HẠ GIÁ RƯỢU BỔ-BÀO-MI-TỬU — TONIQUE TONKINOIS xuống mỗi chai 0$25 (hai hào rưỡi), chỉ tính có 2$,00 (hai đồng) thôi !

Kể từ ngày 15 tới đến hết ngày 30 tháng chạp ta thì hết hạn (du 31 Janvier au 15 Février 1923).

Hiệu Bảo-chế MONTÈS, 54, phố Paul Bert, Hanoi.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả báo-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho báo-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài từ ra những tiền đổi chỗ ở, con thì báo-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Phòng Thương-mại. — Có nghị định cấp cho phòng Thương-mại Haiphong một món tiền là 4.500 p. về năm 1923.

Cuộc sổ số Chavignon — Những số sau này trúng giải là :

Số 16.271 được 4000 đồng
18.755 — 1000 —
09 645 — 500 —

Năm số sau này được 100 đồng : 08.030 10.738 09.213 04.529 08.592

Những số sau này được 20 đồng :

12.291	12.078	16.489	1.859
00 209	13.172	11.117	12.568
14.947	16.299	5.349	18 278
05 059	14.141	11.293	8 134
101	17.914	18.269	13.459
17.313	7.667	11.444	13.008
16.079	7.348	7.779	767
19.301	4.399	7.009	12.829
7.499	8.591	4.371	12.847
7.851	934	2.209	11.440
9.661	7.286	7.219	17.091
9.600	3.323	3.854	10.440
3.805	18.184		

Những số sau này được 10 đồng :

10.171	12.917	2.731	19.696
13 379	857	19.593	11.854
9.459	12.776	3.022	18.843
8.199	2.203	17.648	13.504
15.294	1.935	190	12.984
2.942	12.848	6.054	9.267
7.706	10.124	16.747	12.260
3.814	7.138	14.931	9.929
150	19.751	5.842	18.253
13.911	8.399	12.779	18.362
5.745	1.014	18.146	1.427
11.453	18.587	10.722	6.574
9.334	17.046	12.137	4.707
14.203	12.841	11.135	11.515
2.502	14.999	17.424	7.662
943	8.764	17.350	18.055
6.953	17.895	8.336	13.225
10.480	13.977	13.541	12.620
12.533	11.323	5.034	12.579
7.308	03.676	17.174	14.672
7.309	9.581	9.770	6.661
4.256	35	2.178	6 254
10.456	11.028	2.290	4.071
7.159	14.764	1.215	16 890
9.395	18.530	6.415	1.054

Phòng thí-nghiệm. — Ông Nguyễn-văn-Luyện, giáo-học trường Cao-đẳng Công-chính, đã được cử làm chức-việc phòng thí-nghiệm.

Hà-đông.

Thăng bổ. — Bản-quán tiếp được tờ sau này : Viên đây ông Hậu tuyển Vũ Cẩn được thăng chức Tri-huyện hạng ba và được bổ đi quản trị huyện Đan-phượng. Ông Bùi-Vổ là nhà trăm anh thì phiết tân học cựu học, đều được tỉnh thông ông trùng tú-tài từ năm 1912. đỗ tốt nghiệp trường sĩ-hoạn từ năm 1919, bổ vào tập sự ở Hà đông đã hơn ba năm nay. Trước thời tập sự tại tòa Sứ, tòa án, rồi sang giúp việc quan Tổng-đốc để làm việc cải-lương hương-chính, việc dạy học Tây-kỳ và việc thi hành hộ tịch. Ông làm việc rất là chuyên cần cẩn thận, cách sử xử lại ôn hòa nhu nhã nên quan trên yên mến, liều hưu mến vì dân dân hâm mộ, nay ông được quản-trị huyện Đan-phượng thực là quan trên biết công ông mà ban cho ông một cái phần thưởng rất đích đáng.

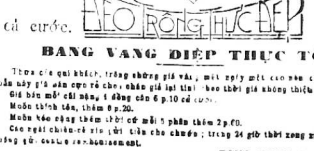
Xin có lời chúc mừng ông và mong rằng ông sẽ là một vị phúc tinh cho bản hạt.

Một người trong huyện Đan-phượng lại cáo

HƯNG-YÊN

Hôn tai. — Hồi 31 Janvier nhà xã Cổ-am ở làng Linh-Lãi gần tỉnh lỵ, bị hỏa tai cháy mất 2 cái nhà tranh. Hỏi duyên cớ thì người ta nói rằng nhà lý dương sửa soạn lên lão, đến đêm người nhà đốt đuốc bắt gà để thịt và ý đánh rơi lên lửa vào đống rơm, nhân gió to lửa cứ thế bốc lên không chữa kịp. Thiệt hại cả nhà cửa, trâu lợn, gà chết cháy ước độ 400 đồng bạc.

Giá bán 6$40 cả cước.

Chơi chán giả lại được 5$40

BẢNG VÀNG DIỆP THỰC TỐT

Thưa các quí khách, trăng những giá vàn, mỗi ngày một cao nhưng tôi chỉ thờ chân này giá sản cực rẻ cho, chân giá lại tinh theo thời giá không thiệt

Giá bán mỗi cái năng 1 đồng cân 6 p.10 cả cước.

Muốn thêm tên, thêm 0 p.20.

Muốn viết cũng thêm thời cứ mỗi 5 phân thêm 2 p.00.

Các ngài chiếu cố xin gửi tiền cho chuyển ; trong 24 giờ thời xong xin gửi luôn ngay, không gửi contre remboursement.

TONG-YUNE-TAI

49, Phố Hang Ngang. — HANOI

VIỆC KINH-ĐÔ

Ba lát phụ-từ. — Cách vài hôm nay ở làng Phú-xuân Huế có một ông kia vì nỗng phạm thuốc mà chết một cách rất gớm ghê. Không cho ai nghe đến cũng phải rùng mình sởn gáy mà kinh hãi cái cách các ông làng làm thuốc giết người không gươm giáo.

Nay tôi có lời cáo-bạch để liệt-quí đều biết, tôi có đầu được việc làm sống dẫn thầy nhập điền (4e lot) tỉnh Thái-nguyên, giáp địa-phận Bắc-giang, công việc hơn 40 vạn đồng, ở đấy nước lành, giá thời tốt, ông nào muốn nhận làm khoán.

A Xây cầu cống

B. Làm đất đắp

C. Hoặc nhận vận tải thủy. bộ thời đến tại Hanoi, phố hàng Vôi, số nhà 12, hoặc đến tại quê tôi ở làng Phương-độ, phủ Phú-bình thời hiểu công việc và cách thức làm, còn như các Cai ai muốn làm việc gì, hoặc làm khoán, hoặc làm công, thời đem thợ và phu đến đấy mà làm, ai mộ được nhiều thợ và phu, công việc làm tốt, sẽ có thưởng ngoại.

1· Đường đi xe-hỏa đến ga Séno (Sen-bồ) rẽ sang hơn 20 kilomètres.

2· Đường đi bộ đi đường Thái-nguyên đến chỗ Ba-hàng rẽ sang Phú-bình thời đến chỗ làm, hai đường đi cũng tiện cả.

Nay cáo-bạch

Lĩnh-trưng chủ :

TRẦN-VIẾT-SOẠN

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi mở mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỏ mà lầm ra không đổi được, lại biết lòng trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đi có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54. Rue Paul Bert, Hanoi.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Muốn ăn cá hóa phải cháy nhà. — Hồi ba giờ chiều hôm 29 Janvier có một nhà tên Bông ở phố Phú cốc phát hỏa cháy mất một cái nhà gỗ lợp tranh ba gian, một cái nhà bếp và một đống rơm — Không can chi tới người và súc vật, song bao nhiêu đồ đạc và có một lí thóc đều cháy ra tro cả, thiệt hại cũng độ trăm bạc, song xem ra cũng đau đớn lắm, bởi cả cơ nghiệp nghe chừng có đó thôi, và lại tiết tới nơi rồi lại càng ai-oán lắm nữa.

Sự phát hỏa là do anh chà nhà bắt cẩn, vợ đi chợ vắng, anh ấy ở nhà nổi một nồi cơm nếp, nấu xong rồi than đó, nhân thấy người ta tát đầm bắt cá bèn ra đó định hồi năm, ba con cá để đến chiều lối chạng vợ xơi tiệc với nồi cơm nếp. Ai dè đang khi lội mò cá, thì thấy luồng người kêu cháy, ngẩng cổ lên thì thấy lửa ở trên nóc nhà mình, khi ấy vội vàng quăng cả giỏ cùng cá mà chạy vội về, nhưng mà, hỡi ôi, chịu đứng mà nhìn đồng lửa vô tình kia mà ứa hai hàng nước mắt.

Trong trại khổ-xanh được tin lập tức đem vôi rồng ra cứu giúp, nhờ ấy lý mà không lây sang các nhà khác.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ sáu

Diễn tạp kịch

Tân thứ nhất

KIM-VÂN-KIỀU

(Hồi thứ tám)

Tân thứ hai

THI VÕ LÝ-NGUYÊN-BÁ

(Toàn trẻ con đóng trò)

Tân thứ ba

DI GHẺ CON CHỒNG

(Hai kịch)

Tối thứ bảy :

LƯƠNG GIA HƯỞNG THỤ

Tích này nói một nhà ăn ở hiền lành, bị cướp bắt mất con, mà sau ona biết mặt chúa biết tên, thật là một tích đã làm gương cho thiên-hạ, mới các qui-khách đến xem bình-phẩm cho.

Tối chủ-nhật :

NGỌC-VÕ-HÀ

Hội Khai-trí tiến-đức mở cuộc đấu-xảo mỹ-thuật

Hội Khai-trí tiến-đức định mở một cuộc đấu-xảo mỹ-thuật để giúp cho các nghề khéo nước Nam chấn-hưng lên và giữ lấy lề lối đẹp của các tay thợ giỏi đời xưa.

Cuộc đấu-xảo này là đấu-xảo các mỹ-nghệ có thực-dụng, vì Hội Khai-trí tự nghĩ rằng về cái kiểu nhà đẹp, chữ cái đồ dùng khéo cũng thuộc về mỹ-thuật như chạm pho tượng hay là vẽ bức tranh vậy. Thế nào gọi là mỹ-thuật ? Mỹ-thuật là chỉ ra một cái đồ gì phải sang nghĩ cho thành-thực, phải diễn tả cho khôn khéo, phải định cho rõ ràng để ấy dùng để việc gì và chế tạo làm sao cho xứng đáng với việc ấy, lại phải kén chọn cái vật liệu gì mà làm cho được thật xứng-đáng. Nói tóm lại thời một cái đồ gì, muốn cho có thể gọi được là đồ mỹ-thuật, phải làm thế nào cho không thêm không bớt được tí gì, nếu thêm hay bớt thì nó giảm mất cái hình-dung ý-tứ đi. Bởi thế nên chớ tưởng rằng cứ tô-điểm nhiều là đẹp đâu, thường có khi làm rậm mất quá lại mất cả cái vẻ điều-hòa mà làm giảm mất tinh-thần đi.

Tuy Hội Khai-trí định mở riêng cuộc đấu-xảo này cho những tay thợ khéo trong nước, nhưng không phải những tay mỹ-thuật đại-gia không được dự và những bức họa, những pho tượng không nhận đâu. Nhưng Hội thiết nghĩ rằng đời nào cũng vậy, nước nào cũng vậy, gây nên một nền mỹ-thuật có đặc-sắc phần nhiều là ở công-phu những thợ-thuyền mà ra. Thử trông xa nhìn rộng ra các nước Đông Tây, mà xét xem những đời mỹ-thuật rất thịnh, có phải phần nhiều là gốc ở các nghề thực-dụng trong dân-gian không ? Vậy thời cuộc đấu-xảo này phải lựa lọc lấy những đồ gián-dị để coi, nhưng hình-thức phải cho công-xảo và phải cho thiết-thực với sự thường dùng. Ở Bắc-kỳ ta cũng như ở Đại-pháp và ở các nước, lẽ đâu bao giờ cũng phải lựa-lọc như thế. Vậy thời nào là những tay thợ khéo trong nước, nào là các ông cai ông phó các nghề, nên gắng sức mà chấn hưng cho các mỹ-nghệ ở xứ này ! Nên tỏ cho bọn tân-tiến sau này biết rằng : *nhất nghệ tinh nhất thân vinh*, và ở đời không gì quí bằng làm được chút ít hay đồ khéo.

Ngày nào mở đấu-xảo và kỳ-hạn bao nhiêu, sau này Hội sẽ công-bố, nhưng hiện nay ai muốn đấu-xảo và định đấu-xảo gì, xin cho Hội biết trước, hoặc có hỏi han gì xin cứ viết thư cho Hội.

Hội Khai-trí tiến-đức

Thuốc lở châu-phách-tán

Thuốc lở châu phách này, rất thơm sạch mát mà không khói, bất cứ trẻ con người lớn, tìm là phải lở sâu quảng sâu xương sài chàm cam khoét, thêm lâu ăn tai, thối tai. Các chứng lở ngứa ngoài da, bất kỳ khởi cả, lọ nhỏ giá 0$ 80, lọ nhỡ giá 0$ 80, lọ nhỏ giá 0$ 10, mua buôn nhiều ăn có hứa hoa hồng. Tuyệt nhẹ và thuốc cao rắng, thuốc đau bụng kinh niên, thuốc bảo thần hoàn, đều là bản-hiệu một tinh chế ra cả, mà kỳ Đấu-xảo Hanoi vừa rồi bản được các thuốc ấy rất nhiều, coi hàng tặng-hóa và các hàng báo chí các tỉnh biện đã nhiều nơi mua đem về bán lẻ. Các nơi đã là-đích có bán hộ như sau này : hiệu *Mạc-Đình-Tư*, 136, phố hàng Bông, Sở bán bão lẻ, 63, phố hàng Bông, hiệu *Sinh-Hóa Đường* 83, hàng Bông, hiệu *Đông-tinh Ấn-quán*. 83, hàng Gai, nhà in *Thực-Nghiệp Ấn-quán*, 43, phố Hà Bách-thiêm, hiệu *Đông-Hưng-Viễn* bán cao-lâu và hiệu *Vĩnh-Bảo-Thành*, hiệu *Hanh-Hảo-Đường* bán báo chí hàng Buồm, hiệu *Vạn-Xuân* chụp ảnh, 12, hàng Bồm, hiệu *Vạn Xuân-Đường* lão 15, hàng Trống, hiệu *Tuân-Lợi*, 11, phố Cửa nhà thờ, hiệu *Gia-Long*, 18, phố Tiên-tsin, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vịnh*, 68, hàng Đồ hiệu *QuảngLợi* 23 và hiệu *Bảo Hợp*, 27, phố Chợ nhớn cũ, hiệu *Vĩnh-Xương*, 27, Hà-trung, hiệu *Phương-Đình*, 100 Cầu gỗ, hiệu *Phạm-xuân-Trang*, 62, hàng Bọc, hiệu *Hưng-Long*, 27 hàng Bát-đàn, hiệu *Hanh-Nhân-Đường*, 81, và hiệu *Đang-Thường*, 82 Phúc-kiến, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long*, 21 phố khách Haiphong, hiệu *Đức-Sinh-Đường* 167 phố Khách và hiệu *Quảng-Lợi-Ích* 38, hàng Song Nam-định, hiệu *Vạn An* phố Yên thị tại tỉnh Yên bay hiệu *Đức-Hưng* phố Việt trì tỉnh Vĩnh trì, hiệu *Đức-Phong*, 1865, phố Đông-thị Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa Phúc-yên, hiệu *Xuyên-Chi* số máy 6 tỉnh Vân-nam, hiệu *Tai-Chương*, 41 Wing lok Hong kong. Các nơi kể trên có bán hộ cả thuốc thấp xin người và coi thuốc cho đúng bệnh nhé. Xin các qui-khách chiếu cố

Bản-hiệu VẠN-XUÂN-ĐƯỜNG

95 bis, phố Tiên-sin, Bắc-ninh (Tonkin)

Cáo bạch

Dịp tết ta tới nơi, này

HÃY ĐẾN

Hiệu MAZOYER & Cie

Tiệm to nhất

GRANDS MAGASINS REUNIS

THUỐC DRAGÉES NABUTEAU

Chữa bệnh đau ngực và các bệnh yếu sức bằng

Do Võ Phi Hùng cung cấp Petrus Ký (67-74) Cộng Huỳnh Văn Tòng Xuất bản Phạm Thế Ngũ (1965-1971)

GIÁ BÁN CỰC HẠ

Quý-khách mua hàng ngài nào cắt mảnh cao-bọc này mang lại bản-hiệu sẽ tính giảm giá 5 phần. 2619

Lỡ
Bệnh tràng-nhạc
Chứng đau xương

CÁC CHỨNG NGỨA NGÁY NHƯ :

Mụn – Nốt-mần – Hắc-lào.

Những người nào lỡ, có bệnh tràng-nhạc, có huyết-quản sưng bà có lỗ ở các huyết-quản ấy có mủ chảy ra cho khỏi Không ??

Nếu muốn chữa khỏi hãy là muốn phòng bị những chứng đã kể trên thì cũng chẳng khó gì, chỉ nên hỏi dùng thuốc ! Nhiều người đã công-nhận thuốc :

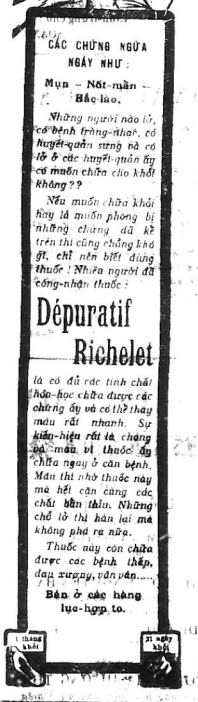
Dépuratif Richelet

là có đủ các tính chất hóa-học chữa được các chứng ấy và có thể thay máu rất nhanh. Sự kiến-hiệu rất là chóng vì máu vì thuốc ấy chữa ngay ở căn bệnh.

Mua thì nhớ thuốc này mà hết cần cùng các chất bẩn thỉu. Những chế lỡ thì hãn lại mà không phá ra nữa.

Thuốc này còn chữa được các bệnh thấp, đau xương, ván ván....

Bán ở các hàng lục-hợp to.

Tức là từ rằm đến 30 Tết

Các giá đều có nhiều hàng bán rẻ xin xem quyển ca-ta-lô riêng

Ở giá thực phẩm, có bán một bọn đồ hộp hiệu : Jonbes, Darros, Olida

GIÁ CỰC KỲ HẠ

Xưa nay chưa từng có bao giờ 2012

NÊN MUA Xe bán hạ giá

HỎI TẠI : PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI HỘI

Số 7, cạnh trường Y-viện, Hanoi

GIÂY NÓI SỐ 73

1008

2056

Nhân dịp tết Nguyên-đán An-nam này

TRONG VÒNG CẢ THÁNG FÉVRIER

AI ĐẾN MUA HÀNG TRẢ TIỀN NGAY TỪ 2$ TRỞ LÊN

Tại Hiệu Bào-chế CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert (trước cửa hiệu Đồ đa trông sang)

thì hiệu ấy sẽ tặng :

Hoặc 1 lọ EAU DE COLOGNE thượng thượng hạng

Hoặc 1 chai lớn VIN TONIQUE RECONSTITUANT số 33,500

để chiêu hàng cho bạn hàng biết cái giá-trị đặc biệt các hàng-hóa của bản-hiệu

Vì các lẽ đó, cho nên chúng tôi tế chế ra những thứ dầu cá viên thực là trong sạch, sẵng khác gì những thứ dầu cá đựng chai vậy; nhưng có hộp ngoài để mang cho khỏi thất mùi tanh. Như thế thì những người dau sẽ được dùng nguyên chất dầu cá.

Trước khi ăn cơm sáng và cơm chiều mỗi bận dùng 2 viên là đủ chỉ nên với nguyên nước chè hay nước lã cũng được.

Giữ hồi chai chỉ có (0$90) chín hào, mà dùng lại được phứng 12 ngày.

Những ai muốn ở xa nhà ga mà phải chịu nhiều tiền phí tổn cho các phu trạm đem đến hàng, như thế thì thực là đắt cho các ngài quá, vậy chúng tôi tưởng các ngài nên chờ có dịp nào đi Hanoi thì đến nhà hàng Bà chuông, ngay giữa phố Trang-tiền, số 54, đấy chính là nhà ông MONTES có bán đầu cá hạng đựng chai và hạng dầu cá viên.

Dầu cá của bản-hiệu thực trong sạch mà mầu nước trông thực đẹp, giá bán chỉ có một đồng bảy hảo rưỡi (1$75) một chai lớn, chỉ hào (0$90) một chai nửa lại mà thôi

Nay kính

PHARMACIE MONTES, 54, Rue Paul-Bert, Hanoi

GƯƠNG SOI

Hiệu QUẢNG-HƯNG-LONG Hanoi, phố hàng Bồ, số 79, mới sang các thứ GƯƠNG SOI, hiệu St Gobain, dài từ 0m 60 đến 1m 20, lại có thứ 5 mặt và liếc cạnh, khung trơn, thếp vàng, để hiến các quí-khách treo tết. Giá hạ, xin mời các ngài chiếu cố đến, bản-hiệu còn nhiều thức hàng tết để hiến các ngài nữa. 2014

泰 NAM-THÁI 南

26, Quai Clémenceau, 26

(Tức là phố Bờ-sông, số nhà 26)

HANOI

Hiệu tôi có bán gỗ lim cây, gỗ phiến, gỗ gụ, gỗ tạp và các thứ xẻ sẵn thành-khí, có cả bán ghế làm sẵn bán và có gạch xây tường. Hàng tốt, giá xin tính phải.

NAM-THÁI.

Kính-cáo.

2021

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

Chúng tôi có lời kính trình các quí-khách biết rằng chủ trương của chúng-tôi là để chiếu khách, cho nên không những là bán giá thật hạ, lại còn chăng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi có đi buôn ở bên Hồng-kong và Shanghai những đồ trên chăn, kỉ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ đồ thực rất quí, lối cổ, rất kim mà ngày nay ở nơi Viễn-Đông đang quí. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ-sứ Giang-tây như là lọ, bát, tự bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giám-hạ tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các quí-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm lắm. Nếu ngài đến xem, chúng tôi sẽ tặng một cách rất lịch-sự.

PAO-VA

Gérant, n° 28, Rue des Paniers, Hanoi

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Auto-Postale

Công-Ty chúng tôi xin trình quí-khách biết rằng : kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thư và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ là Eu-buôn bán nên nắt lắm, các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đồnghà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin miệt qui khách đánh giây thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giây thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare ; mà đường Vinh-Đồng-Hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đồng-hà gare. 2017

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-lề, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

... Ai ngờ mấy mỗi ngày một tệ, mấy dẫn-dụ sợ ta làm những điều thất đức. Việc gì ta cũng mặc, nhưng ngày nay mấy phải thu *Hàng-hậu* về không được giết nhà bọ *Hàng*. Ta nhẫm mất đi thì thôi, cứ còn ta đây, mấy chớ nên làm hậy quá. Dẫu làm vua một nước thì cũng phải biết vâng lời mệ cha. *Phi-giao* kia ! mấy chớ hiều lầm ta đây chẳng là một jay nữ-trang, thế mà trong 20 năm nay ta ở trong cung, không hề trái lệ một tý gì. Mấy chớ thấy ta nhân-từ mà dám hỗn-láo.

Thái-hậu nghe nói, lại càng căm-tức muốn phải. Vua *Anh-tôn* run-sợ quỳ ở trước mặt thái-hậu mà tâu rằng :

— Muôn tâu mẫu-hậu ! mẫu-hậu bớt giận, con xin giảng chỉ xá tội cho bọ *Hàng*.

Thái-hậu nói :

— Tha cả *Hàng-hân* nữa ! nếu không thì phải đem cả *Phi-giao* giam vào lãnh-cung.

Phi-giao hoàng-hậu cười nhạt mà rằng :

— Mẫu-hậu định giam con đó chăng ! chỉ e vị-tất đã giam được ! mẫu-hậu ơi ! mẫu-hậu có biết tự ai lập con làm hữu-hoàng-hậu có phải tự thương-hoàng giáng chiếu cho khắp thiên-dân trong 13 tỉnh đều biết đó không ? Ngày nay mẫu-hậu muốn biếm-truất con làm sao cho được, nếu muốn biếm-truất con tất phải đợi có lệnh thượng-hoàng.

Thái-hậu quát to lên mà rằng :

— Thượng-hoàng giáng chiếu lập mấy làm hữu-hoàng-hậu, thì thì lại hoàng-hậu khi trước, bà không phải tự thượng-hoàng giáng chiếu lập lên hay sao ?

Phi-giao hoàng-hậu nói ;

— *Hàng-hậu* phạm tội phản-nghịch, quyết không thể tha được, ngày nay biếm-truất vào lãnh cung, còn là khoan-thứ đó. Bằn như con đây, có tội-lỗi gì mà mẫu-hậu muốn biếm-truất cho được.

Thái-hậu nghe lời, cầu mấy nghiến răng mà rằng :

— Mày chỉ là mày không có tội-lỗi, nhưng mày thử tự ngẫm thân mày xem bao nhiêu tội ; Mày làm mê-hoặc thiên-tử, mê dụng-tông cho bọn quyền-gian ; không nghe lời trung ngôn, đi đến nỗi một bọn lão-thần phải *Tập* đầu mà tự-tử. Mày dạng *Mê-thần* giao-thông với bọn tôn-thất, làm nhiễu việc can-ri la thường. Mày chỉ biết cậy thế hành-hung, còn gì giang-sơn, mày dẫu nỡ lòng nào, mày cũng chẳng quản vậy.

Thái-hậu nói xong, thì *Phi-giao* hoàng-hậu cũng biếm-biếm nói-biện mà rằng :

— Con có cậy thế hành-hung, khiến giang-sơn này sẽ tay bọn tôn-thất, cũng chẳng còn hơn mẫn-hận bình-vực bọ *Hàng*, sẽ mang thiên-tội, muốn đem giang-sơn này trao cho bọn ngoại-thính, hay sao !

Thái-hậu nghe nói, lại càng căm-tức bội phần, không thể nào mà chịu cho được, mới quát to lên rằng :

— Thôi, thôi ! thế này thì còn nói chi nữa ! ấn là ngày nay ta quyết vì nhà *Hoàng-phả* ta mà trừ cái giống dai-vọ này !

Thái-hậu nói rồi, vừa rút thanh bảo-kiếm treo ở trên tường, rồi xông đến trước mặt *Phi-giao* hoàng-hậu mà giơ lên chém. Vua *Anh-tôn* trông thấy, chẳng còn hồn-vía nào nữa, vội vàng ôm lấy *Phi-giao* hoàng-hậu, và khóc mà tâu với thái-hậu rằng :

— Muôn tâu mẫu-hậu ! Muôn điều lỗi, con xin chịu cả. Nếu mẫu-hậu giết hết cung thì xin mẫu-hậu giết con trước.

Các nội-giám và cung-nữ cũng đều run sợ, qui xuống mà đồng thanh tâu rằng :

— Muôn tâu thái-hậu ! Hữu-hoàng hậu còn trẻ tuổi, có thời đợi nói quá xúc phạm đến thái-hậu, xin thái-hậu công vì thánh-thượng mà tha-thứ cho một phen.

Vua *Anh-tôn* cũng khóc mà tâu rằng :

— Nếu mẫu-hậu không xá tội cho hữu cung thì xin mẫu-hậu giết cả con luôn thể, để trị cái tội nói-biện của con.

Thái-hậu giận lắng không nói câu gì, chỉ lấy dải một tiếng, ném thanh bảo-kiếm mà ngồi xuống ghế. Các cung-nữ xúm lại đỡ *Phi-giao* hoàng-hậu dậy. Bấy giờ *Phi-giao* hoàng-hậu khắp đầm kinh-hồn mới mới tỉ-mỉ mới, hai hàng nước mắt chảy xuống đông đông, bi-thảm-thiết-rằng phải quỳ ở bên cạnh vua *Anh-tôn* mà phải phục xuống đất.

Vua *Anh-tôn* vừa lạy vừa tâu rằng :

— Muôn tâu mẫu-hậu ! xin mẫu-hậu bớt giận mà khoan-thứ cho chúng con được đội ơn đức ấy. Con đã khẩn-truyền cho nội-giám trên khắc thì tế-hoàng-hậu rồi. Con xin cam chịu cái tội bất-hiếu.

Vua *Anh-tôn* vừa tâu vừa phục-phục xuống đất mà khóc. Thái-hậu thở dài một tiếng rồi phán rằng :

— *Phi-giao* ! Vì con nó còn là người trung-hiếu, thân-mẫu con cũng biên-thơ tự thường. Trong khi chị em chẳng có ai nghĩ-ngoại gì, mà sao lại bỉnh-vực con có tính gian-hiểm-độc như thế. Nếu vậy là nó cố tái-về chỗ nơi cho thuốc, cứ nên phải tội-tử mới được.

Nói xong, lại hạnh lại bảo Vua *Anh-tôn* rằng :

— Từ nay tế-hoàng-hậu theo sang ở cung Ly, trước là ăn trông nom bệnh-tật cho con, về sau trông nom những lời sau-hậu. Cho khi tế-hoàng-hậu sinh ra hoàng-nam, bấy giờ sẽ hay.

Nói xong, thì khắc đứng dậy mà về cung. Lại nói chuyện đến việc nhà trước bọ *Hàng*. Nguyên hồi bọ *Hàng* được gia-thụ của *Hàng-khôi*, thần-gối-cốp, hầu tin nhà *Hoàng-phả* thì được binh-an cả. *Hoàng-phả Thương-vương* và *Mạnh thương-phi* thì làm nhà rẻ ở tại bản nhà thân, còn *Lương* phu-nhân cùng *Lương-phu-nhân* thì phải trông nom việc ở trong vương-phủ. Nếu không xảy ra sự biến-cố gì con và bản-huyết (trở phò-mã *Triệu-công*) đều thọ này sẽ trở về kinh-đô.

Vợ chồng *Hàng-hiệu* đang sum-vầy thì bỗng thấy phía ngoài báo động, có một tên nữ-tỳ chạy vào khóc mà bẩm rằng :

— Dạ dám bẩm lão-gia không biết việc gì mà mấy ngoài sở quan truyền kéo lên, đang bắt trói các gia-đình. Đang sắp vào tới đây, nói là có phụng-mệnh thánh-thượng.

Vợ chồng *Hàng-hiệu* nghe báo, đã hồn hiện việc, liền khắc truyền gọi *Lương phu-nhân* (*Châu-bà*) và *Phi-loan* quan-nhân ở cùng ra tiếp chiếu. *Hàng-hiệu* lại dặn người nhà cấm đóng cổng khóc-lóc. Khi ra đến *Ngân an-điện* thì thấy khâm-sai quan-lại *Trương* đứng giữa, còn nội-giám *Mã-Chiêu* đứng một bên, chắp tay đọc bỏ *Hàng-hiệu* qui xuống đất. *Trương* mở chiếu-chỉ ra đọc.

(Còn nữa)

Carrée Imprimerie — Imprimerie de Trung-Bắc Tân-Văn — Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1784 — MỖI SỐ : 0$02 — NGÀY THỨ BẢY 3 FÉVRIER 1923

Trung Bắc Tân Văn

HANOI — DEPOT LEGAL